

УДК: 636.2.034

Довголіття_та_економічна_ефективність_використання_корів

Ліскович Володимир Андрійович

к.с.-г.н., доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

liskovychbnu@gmail.com

Анотація: Наведено результати досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів, що стосуються тривалості господарського використання та довічної молочної продуктивності корів. Доведено, що тривалість життя корів істотним чином залежить від рівня молочної продуктивності, системи утримання та рівня годівлі.

Ключові слова: тривалість використання, довічна продуктивність, молочна худоба, лактація, надій.

На економічну ефективність галузі молочного скотарства в умовах формування ринкових відносин значно впливає тривалість господарського використання корів. Для отримання продуктивної корови проходить не менше двох років, при цьому на її вирощування витрачаються значні кошти. У сьогоднішніх умовах господарювання терміни продуктивного використання корів стрімко знижуються і в багатьох господарствах не досягають навіть трьох лактацій, що зумовлює зниження поголів'я молочної худоби. З огляду на вищезазначене гостро постає проблема подовження термінів господарського використання та підвищення довічної продуктивності молочної худоби [1, с. 23].

Корови, які використовуються в господарстві короткий термін є збиткові навіть за високої молочної продуктивності. Продуктивне довголіття тварин зумовлено реакцією генотипу на умови зовнішнього середовища [2, с. 51].

Зростання продуктивності молочної худоби вимагає швидкого оновлення стада і переведення галузі на сучасну інноваційну промислову технологію, яка висуває більш жорсткі вимоги до тварин. При цьому середній термін використання корів на молочних фермах складає всього 3–4 лактації, тому більшість корів не проявляє максимальної продуктивності. За створення оптимальних умов утримання, годівлі та доїння корови можуть зберігати високі надої та відтворну здатність до 8–10 лактацій.

Тривалість використання корів впливає на собівартість отриманої продукції. Тобто при короткому терміні використання дійні корови продукують значно меншу кількість молока. Також частину поживних речовин корови–первістки витрачають на ріст і розвиток, тому оплата корму у них нижча. Крім того з віком змінюється співвідношення дійних і недійних днів. Чим триваліший термін лактаційної діяльності корів, тим більшим буде число дійних днів на кожний рік використання тварин.

Відомо, що в галузі молочного скотарства витрати на відтворення поголів'я тварин займають чільне місце після витрат на корми. За зростання вибраковування корів до 30 % виробництво буде рентабельним, в тому випадку якщо введена тварина буде продукувати за лактацію на 400 кг молока більше, ніж вибракувана. Рентабельне виробництво молока може перебувати під загрозою, якщо продуктивність корів в межах 5 тис. кг, а вибраковування корів дійного стада буде становити 20 %. Для корів з надоєм 7–10 тис. кг молока за лактацію оптимальний строк продуктивного життя становить 3 лактації. Корови, яких тривалий час використовували в господарстві, мають високу продуктивність, міцну конституцію і стан здоров'я, відрізняються стійкістю до захворювань на кінцівки, мастит, лейкоз. Тому необхідно проводити ґрунтовний відбір ремонтних теличок, що є основним фактором інтенсифікації зростання молочної продуктивності.

Тривалість продуктивного довголіття є стійкою ознакою і дає змогу у процесі розведення за лініями та родинами проводити ефективну селекцію на подовження господарського використання. У країнах з інтенсивним молочним

скотарством довічна продуктивність тварин є головною селекційною ознакою, за якою ведеться відбір. Так, у Фінляндії для оцінки продуктивного довголіття корів встановлено п'ятдесяти та сто тонні розряди за величиною довічного надою. У Нідерландах корів, які мають довічну продуктивність більше 50 тонн заносять до племінної книги відповідної групи, а саме: А, В, С і D. Не дивно, що у світі біля 80 % корів з довічною продуктивністю понад 100 тонн належать Нідерландам. У США з 1966 року запроваджено оцінку корів за комплексом ознак (показник «Е»). Тварини мають бажаний тип тілобудови та конституції, стійкі до захворювань, за період життя отримують від 50 до 140 тонн молока. В Англії високопродуктивних тварин поділяють на 3 групи: перша мають довічну продуктивність від 45 до 66 тонн молока; друга від 67 до 89 тонн і третя група понад 90 тонн [3, с. 12, 4, с. 141].

Тривалість продуктивного довголіття корів є стійкою ознакою, що дає можливість у процесі розведення проводити селекцію на підвищення ефективності господарського використання.

Виявлено, що 25 % корів мають вік першого отелення, 69 – другого – третього і лише 6,0 % – чотирьох отелень і старше. Середня тривалість продуктивного використання корів молочних порід знаходить в межах 3,2–3,5 лактацій.

Впровадження сучасної енергозберігаючої промислової технології виробництва молока привело до значного скорочення терміну експлуатації корів. Основний вплив на зменшення продуктивного довголіття корів, має генетичний прогрес зростання молочної продуктивності, а це призводить до інтенсивного оновлення стада, оскільки промислова технологія ставить більш жорсткі вимоги до тварин.

Середня тривалість використання тварин менше ніж 2,5 лактації, призведе до того, що корови почнуть вибувати зі стада раніше, ніж дадуть приплід їхні дочки. На молочних фермах і комплексах економічно доцільним було б використання корів в середньому 7–8 лактацій.

На сьогодні подовження терміну використання корів є необхідною умовою для подальшого економічно ефективного розвитку молочного скотарства. Вирішити цю проблему можна за поглибленого аналізу у кожному господарстві залежності продуктивного довголіття від різних генотипових і паратипових чинників на основі ефективного поєднання селекційно-генетичних і ветеринарних заходів.

Чим довший період господарського використання корів, тим вища їх довічна продуктивність, більше нащадків, унаслідок чого вища економічна ефективність її експлуатації. Довголіття корів є важливим показником оцінки конституції, стану здоров'я та економічної ефективності їх використання.

Список літератури

1. Бабік Н.П., Федорович Є.І., Федорович В.В. Тривалість та ефективність довічного використання корів молочних порід залежно від країни походження їх батька. Розведення і генетика тварин. 2017, №54. С. 19–29.
2. Башенко, М. І., Сотніченко Ю.М., Процьків І.М. Шляхи подовження строків продуктивного використання молочної худоби. Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Біла Церква, 2010. Вип. 3(72). С. 49–52.
3. Ящук Т.С. Основи продуктивного довголіття корів. Агро Еліта. №4. С. 11–14.
4. Effa K., Hunde D., Shumiye M., Silasie R. H. Analysis of longevity traits and lifetime productivity of crossbred in the Tropical Highlands of Ethiopia. J. Of Cell and Animal Biology. 2013. Vol. 7, No. 11. P. 138–143.